

MARTIN VISSER OVER ONDERNEMEN IN
ONZEKERE TIJDEN

‘NEDERLAND STAAT AL VIER JAAR STIL’

Nederland staat stil op vrijwel alle grote dossiers die bepalend zijn voor economische groei en ondernemerschap. Tijdens het VVVF-jaarevent schetste econoom en journalist Martin Visser hoe politieke verlamming, toenemende regeldruk en het uitblijven van keuzes het bedrijfsleven steeds verder klemzetten.

TEKST: ADRIAAN VAN HOOIJDONK
FOTO: WALTER KALLENBACH, SPEAKERS ACADEMY

De afgelopen twee kabinetten hebben vooral ingezet op koopkracht-reparatie in plaats van stabiel en structureel economisch beleid, stelde Visser in zijn presentatie op het VVVF-jaarevent op 19 november 2025 in Soestduinen. Ook werden de kabinetten met meerdere crises geconfronteerd: van de coronapandemie en de energiecrisis tot de oorlog in Oekraïne die nog steeds voortduurt.

Hoewel het kabinet onder leiding van minister-president Schoof het anders wilde doen dan voorganger Rutte, is er de afgelopen vier jaar maar bitter weinig bereikt. Sterker nog, Nederland staat stil, aldus Visser. Het blijkt bijzonder lastig om de grote structurele problemen waar het land voor staat op te lossen, zoals de stikstofcrisis, netcongestie en het nijpend tekort aan personeel. Hij stelt dat dit onder andere komt doordat veel dossiers portefeuille-overstijgend zijn en alleen door intensieve samenwerking tussen ministers kunnen worden aangepakt. Maar juist daaraan schort het in Den Haag. De plannen zijn er wel, maar politieke verlamming, regeldruk en het uitblijven van keuzes zorgen ervoor dat uitvoering uitblijft. Ondernemers zien het ondernemingsklimaat jaar na jaar verslechteren en storen zich aan wat zij ervaren als een soms ronduit vijandige houding van bepaalde politici richting het bedrijfsleven.

Knelpunten en uitdagingen

De toenemende regeldruk is volgens ondernemers het grootste knelpunt, zo bleek uit de jaarlijkse Prinsjesdag- enquête van VNO-

NCW en MKB-Nederland. Daarna volgen belastingdruk en premies, hoge energiekosten, een ongelijk speelveld met concurrenten in andere landen en problemen met vergunningverlening, waardoor woningbouw en bedrijfsuitbreidingen soms jarenlang vertraging oplopen. Een opvallend resultaat uit de enquête: ondernemers zagen nauwelijks vraaguitval en slechts drie procent kampte met problemen bij de levering van grondstoffen of productiemiddelen.

Het ondernemersvertrouwen in de economie ligt bovendien aanzienlijk hoger dan het consumentenvertrouwen, bleek uit cijfers van het CBS die Visser aanhaalde. “Ik denk dat dat er ook mee te maken heeft dat ondernemers altijd kansen en uitdagingen zien, zelfs in moeilijke markten. Daarvoor zijn ze ondernemer geworden.” De Nederlandse economie is volgens Visser opmerkelijk veerkrachtig, zeker in vergelijking met omliggende landen. “Maar,” zo voegde hij daaraan toe, “onze economie kwakelt.”

Geopolitiek

Ook de geopolitieke ontwikkelingen kwamen uitgebreid aan bod. “We leven in historische tijden waarin de wereldorde opnieuw wordt herschikt,” aldus Visser. Nederland, met zijn zeer open economie en sterke exportpositie, heeft altijd geprofiteerd van vrije handel. “Maar we leven nu in een tijd waarin dat aan het veranderen is: de spelregels verschuiven.” Jarenlang was er een breed geloof in concurrentie, marktwerking en zo min mogelijk handelsbelemmeringen. Dat was het spel waar wij als Europa goed in waren. Inmiddels is er echter een andere speler opgestaan die met handelstarieven en

Over Martin Visser

Martin Visser (1971) is econoom, auteur, columnist en journalist. Dagelijks schrijft hij over economie en financiën in De Financiële Telegraaf. Daarnaast is hij commentator op radio en tv en een veelgevraagd gast bij onder meer EenVandaag, Nieuws van de Dag en Op1. Zijn werk richt zich op de politiek-economische actualiteit in Nederland en Europa. Hij plaatst deze ontwikkelingen in een maatschappelijke context en maakt de informatie toegankelijk voor een breed publiek.

protectionisme een heel ander spel speelt, en daar wordt Nederland steeds sterker door geraakt. De geopolitieke situatie is daarmee fundamenteel veranderd. “Vanaf de jaren tachtig was er sprake van vrijhandel. Wij dachten dat de wereld ons speelveld was,” aldus Visser. “Maar met de tarieven van Trump gelden ineens nieuwe spelregels.” Europa bevindt zich nu tussen twee grootmachten – China en de Verenigde Staten – en moet zijn positie opnieuw bepalen.

Kansen

Ondanks de wat sombere analyse zag Visser voldoende kansen voor ondernemers. In de huidige krappe arbeidsmarkt adviseerde hij bedrijven actief te investeren in talentontwikkeling. Daarnaast wees hij op de enorme investeringsgolf die in Europa op komst is, waar Nederlandse ondernemers van kunnen profiteren. De geopolitieke onzekerheid vraagt bovendien om een andere manier van denken. Ondernemers zullen meer in scenario's moeten gaan werken, stelde Visser, en Europa en Nederland moeten op zoek naar nieuwe handelspartners.

‘Ondernemers zien het ondernemingsklimaat jaar na jaar verslechteren en storen zich aan wat zij ervaren als een soms ronduit vijandige houding van bepaalde politici richting het bedrijfsleven’

De coalitie lijkt de boodschap te begrijpen. D66, VVD en CDA durven keuzes te maken die bijdragen aan verbetering van onze veiligheid, het investeringsklimaat en ons toekomstige verdienvermogen. Ondernemers spelen hierbij een cruciale rol, ziet ook de coalitie. Zo staat er in het coalitieakkoord ‘Aan de slag’ dat ondernemers cruciaal zijn voor het bereiken van meer economische groei, voor brede welvaart en voor de uitdagingen van de toekomst.

Daarom moeten ze de ruimte krijgen om te ondernemen, te groeien en te verduurzamen. Ook moeten zij de waardering krijgen die ze verdienen.

Positief is ook dat het kabinet de aanpak van regeldruk voortzet en aanscherpt. Jaarlijks worden minimaal 500 regels geschrapt of vereenvoudigd. Per ministerie worden ambitieuze en meetbare reductiedoelstellingen vastgesteld, onder centrale regie van de minister van Economische Zaken. Daarnaast wil de coalitie anderhalf miljard euro investeren in onderwijs en innovatie, cruciaal voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland. De coalitie benadrukt verder het belang van een sterk Europa en onze positie als handelsland. Vrijhandel en handelsakkoorden versterken onze economie en helpen ons minder afhankelijk te worden, vinden ook de coalitiepartijen.

Diva*

***a challenging raw material**
[highly flammable, explosive]

**The more complex it is to handle raw materials,
the more we are in our element!**

We Love Ingredients.

Raw materials automatically
converting | storing | dosing | conveying | weighing | screening

[We also stand for
simple solutions ...]

AZO.[®]

www.azo.com

VERFBLIKOPENER.NL

- BESTEL RECHTSTREEKS BIJ DE FABRIKANT -

100 % Made in Solingen / Germany